

ROZPORZĄDZENIE

MINISTRA SPRAWIEDLIWOŚCI

z dnia

2017 r.

w sprawie sposobu postępowania z protokołami przesłuchań i innymi dokumentami lub przedmiotami, na które rozciąga się obowiązek zachowania w tajemnicy informacji niejawnych albo zachowania tajemnicy związanej z wykonywaniem zawodu lub funkcji

Na podstawie art. 181 § 2 ustawy z dnia 6 czerwca 1997 r. – Kodeks postępowania karnego (Dz. U. z 2016 r. poz. 1749, z późn.zm.¹⁾) zarządza się, co następuje:

§ 1. Rozporządzenie określa sposób sporządzania, przechowywania i udostępniania protokołów przesłuchań oskarżonych, świadków, biegłych i kuratorów, a także innych dokumentów lub przedmiotów, na które rozciąga się obowiązek zachowania w tajemnicy informacji niejawnych albo zachowania tajemnicy związanej z wykonywaniem zawodu lub funkcji, jak również dopuszczalny sposób powoływania się na takie przesłuchania, dokumenty i przedmioty w orzeczeniach i pismach procesowych.

§ 2. 1. Z przesłuchań oskarżonych, świadków, biegłych i kuratorów, obejmujących okoliczności, na które rozciąga się obowiązek zachowania w tajemnicy informacji niejawnych albo zachowania tajemnicy związanej z wykonywaniem zawodu lub funkcji, sporządza się odrębny protokół.

2. Odrębny protokół sporządza się również w przypadku zatrzymania w postępowaniu karnym dokumentów lub przedmiotów, na które rozciąga się obowiązek zachowania w tajemnicy informacji niejawnych albo zachowania tajemnicy związanej z wykonywaniem zawodu lub funkcji.

3. Odrębne protokoły, o których mowa w ust. 1 i 2, na które rozciąga się obowiązek zachowania w tajemnicy informacji niejawnych, wyłącza się z akt sprawy.

4. O sporządzeniu odrębnego protokołu czyni się wzmiankę w odpowiednim miejscu akt, wskazując w niej numer, pod którym został zarejestrowany w urzędzeniu ewidencyjnym prowadzonym zgodnie z przepisami o ochronie informacji niejawnych, zwanym dalej „urzędzeniem ewidencyjnym”.

¹⁾ Zmiany wymienionej ustawy zostały ogłoszone w: Dz. U. z 2016 r. poz. 1948, 2138 i 2261 oraz z 2017 r. poz. 244, 768, 773, 966 i 1452.

5. Adnotację o protokołach, dokumentach i przedmiotach, na które rozciąga się obowiązek zachowania w tajemnicy informacji niejawnych lub tajemnicy związanej z wykonywaniem zawodu lub funkcji, umieszcza się na okładce akt.

§ 3. 1. Protokoły przesłuchań oraz dokumenty lub przedmioty, na które rozciąga się obowiązek zachowania tajemnicy związanej z wykonywaniem zawodu lub funkcji, przechowuje się w aktach sprawy lub w miejscu przechowywania dowodów rzeczowych w sposób, który uniemożliwia zapoznanie się z nimi przez osoby nieuprawnione.

2. Każdorazowe udostępnienie protokołów, dokumentów i przedmiotów, o których mowa w ust. 1, podlega odnotowaniu w karcie zapoznania się z dokumentem znajdującej się w aktach sprawy.

§ 4. 1. Protokołom przesłuchań, dokumentom lub przedmiotom, na które rozciąga się obowiązek zachowania w tajemnicy informacji niejawnych, nadaje się odpowiednio do ich treści klauzule; „ściśle tajne”, „tajne”, „poufne” lub „zastrzeżone”. Protokoły podlegają rejestracji w urzędzeniu ewidencyjnym.

2. Prezes sądu, a w postępowaniu przygotowawczym prokurator, nadaje klauzulę: „ściśle tajne”, „tajne”, „poufne” lub „zastrzeżone” całym aktom albo poszczególnym ich tomom, jeżeli obejmują one okoliczności, na które rozciąga się obowiązek zachowania w tajemnicy informacji niejawnych.

§ 5. 1. Akta, protokoły przesłuchań, dokumenty lub przedmioty oznaczone klauzulą „poufne”, przechowywane poza kancelarią tajną, umieszcza się i przechowuje w strefie ochronnej w rozumieniu przepisów o ochronie informacji niejawnych, przy zastosowaniu wyposażenia i urządzeń służących ochronie informacji niejawnych, którym przyznano certyfikaty.

2. Akta, protokoły przesłuchań, dokumenty lub przedmioty oznaczone klauzulą „zastrzeżone”, przechowywane poza kancelarią tajną, umieszcza się i przechowuje w innych pomieszczeniach sądu lub prokuratury, w meblach biurowych zamykanych na zamek mechaniczny kluczowy.

§ 6. 1. Dokumenty, akta lub przedmioty oznaczone klauzulą tajności, z wyjątkiem tych, o których mowa w art. 184 § 1 i art. 156 § 5a Kodeksu postępowania karnego, są udostępniane stronom, właścicielom przedsiębiorstwa zagrożonego przypadkiem, obrońcom i pełnomocnikom oraz przedstawicielom ustawowym, a także podmiotom zobowiązanym, na zarządzenie prezesa sądu, a przed uprawomocnieniem się orzeczenia – na zarządzenie

przewodniczącego składu orzekającego, a w postępowaniu przygotowawczym – na zarządzenie prokuratora.

2. W zarządzeniu, o którym mowa w ust. 1, należy wskazać osobę uprawnioną do przejrzania dokumentów, akt lub przedmiotów oznaczonych klauzulą tajności, określić zakres, sposób, a także miejsce ich udostępnienia, zgodnie z przepisami o ochronie informacji niejawnych. Jeżeli osoba uprawniona o to wnosi, należy polecić założenie trwale oprawionego zbioru dokumentów do sporządzenia notatek i określić jego klauzulę tajności odpowiadającą najwyższej klauzuli tajności udostępnianych dokumentów, akt lub przedmiotów.

3. Trwale oprawiony zbiór dokumentów do sporządzania notatek z dokumentów i akt oraz do przejrzania przedmiotów oznaczonych klauzulą tajności, zwany dalej „zbiorem dokumentów”, tworzy się odrębnie dla każdej osoby uprawnionej, a także przechowuje się i udostępnia w kancelarii tajnej albo w innych pomieszczeniach sądu lub prokuratury zgodnie z przepisami o ochronie informacji niejawnych.

4. Zbiór dokumentów stanowi załącznik do akt sprawy i podlega rejestracji w urzędzeniu ewidencyjnym.

5. Zbiór dokumentów udostępnia się wyłącznie osobie uprawnionej, dla której został utworzony.

6. Kopie, odpisy, wyciągi i zbiory dokumentów mogą być udostępnione przez sąd wskazanym osobom uprawnionym na zasadach określonych w art. 156 § 4 Kodeksu postępowania karnego poza kancelarią tajną lub innymi pomieszczeniami sądu, podczas rozprawy lub posiedzenia, wyłącznie na sali, gdzie odbywa się rozprawa lub posiedzenie.

§ 7. 1. Udostępnienie akt, dokumentów lub przedmiotów oznaczonych klauzulą tajności następuje w obecności wyznaczonego pracownika kancelarii tajnej lub sekretariatu w zależności od klauzuli tajności.

2. Podczas udostępniania akt, dokumentów lub przedmiotów oznaczonych klauzulą tajności osobie pozbawionej wolności obecna jest także, w warunkach uniemożliwiających jej zapoznanie się z tymi materiałami, osoba doprowadzająca osobę pozbawioną wolności.

3. W celu udostępnienia akt, dokumentów lub przedmiotów osobie pozbawionej wolności zarządza się sprowadzenie jej do siedziby sądu lub prokuratury.

§ 8. Przed udostępnieniem dokumentów, akt lub przedmiotów oznaczonych klauzulą tajności poucza się osobę uprawnioną o obowiązku zachowania w tajemnicy informacji

niejawnych albo tajemnicy związanej z wykonywaniem zawodu lub funkcji oraz o zasadach sporządzania kopii, odpisów, wyciągów i notatek, a także przyjmuje się od niej pisemne oświadczenie o udzieleniu jej pouczenia oraz o zobowiązaniu do zachowania w tajemnicy uzyskanych wiadomości.

§ 9. Każdy przypadek udostępnienia dokumentów, akt lub przedmiotów oznaczonych klauzulą „tajne”, „ściśle tajne”, „poufne” i „zastrzeżone” odnotowuje się w karcie zapoznania się z dokumentem, z zaznaczeniem daty, nazwiska i imienia osoby, której dokument, akta lub przedmiot udostępniono, a osoba ta potwierdza fakt udostępnienia własnoręcznym podpisem.

§ 10. Udostępnienie dokumentów, akt lub przedmiotów oznaczonych klauzulą tajności biegłemu, tłumaczowi lub specjalście następuje na zarządzenie prezesa sądu, a w postępowaniu przygotowawczym - na zarządzenie prokuratora, tylko w zakresie niezbędnym do wykonania czynności procesowej. Przepisy § 6, 8 i 9 stosuje się odpowiednio.

§ 11. 1. Przy powoływaniu się w jawnych orzeczeniach i pismach procesowych na protokoły przesłuchań, dokumenty lub przedmioty, na które rozciąga się obowiązek zachowania w tajemnicy informacji niejawnych, w miejsce danych dotyczących tych dowodów wpisuje się numer, pod którym dany dowód został zarejestrowany w urzędzeniu ewidencyjnym.

2. Przy powoływaniu się w jawnych orzeczeniach i pismach procesowych na protokoły przesłuchań, dokumenty lub przedmioty, na które rozciąga się obowiązek zachowania tajemnicy związanej z wykonywaniem zawodu lub funkcji, w miejsce danych dotyczących tych dowodów wpisuje się numer karty w aktach sprawy lub numer z urzędzenia ewidencyjnego, pod którym zarejestrowano dowód rzeczowy.

§ 12. Rozporządzenie wchodzi w życie z dniem następującym po dniu ogłoszenia.²⁾

²⁾ Niniejsze rozporządzenie poprzedzone było rozporządzeniem Ministra Sprawiedliwości z dnia 20 lutego 2012 r. w sprawie sposobu postępowania z protokołami przesłuchań i innymi dokumentami lub przedmiotami, na które rozciąga się obowiązek zachowania w tajemnicy informacji niejawnych albo zachowania tajemnicy związanej z wykonywaniem zawodu lub funkcji (Dz. U. poz. 219)

Uzasadnienie

Rozporządzenie stanowi wykonanie obowiązku wynikającego z *ustawy z dnia 10 czerwca 2016 r. - o zmianie ustawy - Kodeks postępowania karnego, ustawy o zawodach lekarza i lekarza dentysty oraz ustawy o prawach pacjenta i Rzeczniku Praw Pacjenta* (Dz. U. poz. 1070), na mocy której Minister Sprawiedliwości został zobowiązany do określenia w drodze rozporządzenia, sposobu sporządzania, przechowywania i udostępniania protokołów przesłuchań oskarżonych, świadków, biegłych i kuratorów, a także innych dokumentów lub przedmiotów, na które rozciąga się obowiązek zachowania w tajemnicy informacji niejawnych albo zachowania tajemnicy związanej z wykonywaniem zawodu lub funkcji, jak również dopuszczalny sposób powoływania się na takie przesłuchania, dokumenty i przedmioty w orzeczeniach i pismach procesowych, mając na uwadze konieczność zapewnienia właściwej ochrony tajemnicy przed nieuprawnionym ujawnieniem.

Zaznaczyć należy, że rozwiązania projektu co do zasady powielają rozwiązania *rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 20 lutego 2012 r. w sprawie sposobu postępowania z protokołami przesłuchań i innymi dokumentami lub przedmiotami, na które rozciąga się obowiązek zachowania w tajemnicy informacji niejawnych albo zachowania tajemnicy związanej z wykonywaniem zawodu lub funkcji* (Dz. U. poz. 219), jednakże uznano, że względu na zasady techniki legislacyjnej, za konieczne wydanie nowego aktu prawnego. Jednocześnie projektowana regulacja uwzględnia aktualny stan prawny, w tym zmiany w zakresie katalogu osób uprawnionych do dostępu do akt sprawy i dodanie do nich podmiotu zobowiązanego, który stał się uczestnikiem postępowania karnego na mocy *ustawy z dnia 23 marca 2017 r. o zmianie ustawy - Kodeks karny oraz niektórych innych ustaw* (Dz.U. poz.768) oraz właściciela przedsiębiorstwa zagrożonego przypadkiem, który korzysta z praw strony w postępowaniu karnym.

Rozporządzenie zachowuje dotychczasową formę przeprowadzania czynności dowodowych, których materia dotyczy informacji niejawnych oraz takich informacji, na które rozciąga się obowiązek zachowania tajemnicy związanej z zachowaniem zawodu lub funkcji, nakazując by został sporządzony odrębny protokół z tych czynności. W zależności od rodzaju tajemnicy prawnie chronionej zróżnicowany został reżim ochrony owych odrębnych protokołów, które obejmując dane o charakterze niejawnym, w rozumieniu ustawy o ochronie informacji niejawnych, co do zasady będą przechowywane oddzielnie, w warunkach

kancelarii tajnej i będą podlegać rejestracji w urządzeniach ewidencyjnych, prowadzonych na podstawie w/w ustawy. Protokoły obejmujące tajemnice zawodowe lub funkcyjne będą natomiast przechowywane w aktach sprawy, w sposób uniemożliwiający zapoznanie się z nimi przez osoby nieuprawnione. Rejestracji podlegać będzie jedynie fakt zapoznania się z takimi dokumentami, na karcie zapoznania się.

Z informacjami o charakterze niejawnym zapoznawać się będą osoby uprawnione na podstawie zarządzenia wydawanego przez prezesa sądu i przewodniczącego składu orzekającego – w postępowaniu przed sądem lub prokuratora w postępowaniu przygotowawczym. Zarządzenie to obok wskazania osoby uprawnionej do zapoznania się z materiałami o charakterze niejawnym, określać będzie zakres informacji niejawnych do zapoznania się, będzie również zawierać informacje, czy dla tej osoby został utworzony oprawiony zbiór dokumentów, umożliwiający sporządzanie jej notatek. Nadto na podstawie tego zarządzenia określona zostanie klauzula tajności oprawionego zbioru dokumentów przeznaczonego do sporządzania notatek, skorelowana z najwyższą z klauzuli tajności przeglądanych dokumentów.

Projekt zakłada zniesienie zakazu sporządzania kopii, odpisów, wyciągów i notatek z dokumentów oraz akt oznaczonych klauzulą tajności. Trybunał Praw Człowieka w sprawach tzw. lustracyjnych wielokrotnie (Matyjek przeciwko Polsce, Bobek przeciwko Polsce, Lubyh przeciwko Polsce, Jałowiecki przeciwko Polsce, Rasmussen przeciwko Polsce) uznawał odmowę sporządzania notatek z materiałów niejawnych za oczywiste naruszenie art. 6 ust. 3 Konwencji o Ochronie Praw Człowieka i Podstawowych Wolności w kontekście braku zagwarantowania prawa do obrony oraz naruszenia reguł równości stron. Wprawdzie Trybunał w Strasburgu (sprawa Welke, Białek przeciwko Polsce, wyrok z dnia 1 marca 2011 r.) dokonując oceny tego zakazu w kontekście prawa karnego stwierdził brak naruszenia art. 6 ust. 3 wspomnianej Konstytucji, niemniej jednak wyraźnie zaznaczył, że czyni to wyłącznie w okolicznościach stwierdzonych w tej właśnie konkretnej sprawie. Podkreślone zostało natomiast, że odmowa oskarżonemu i jego obrońcy możliwości sporządzania notatek oraz wykorzystania ich może być uznana za naruszenie Konwencji. Przy tym, za nieuzasadniony należy uznać argument, zgodnie z którym tego rodzaju ograniczenie dotyczy wszystkich stron postępowania, a także że oskarżony lub jego obrońca mogą polegać na swojej pamięci. Kontestowany zapis stoi w sprzeczności z art. 156 § 4 k.p.k., który na określonych zasadach daje możliwość sporządzania odpisów i kserokopii z akt sprawy sądowej oznaczonej klauzulą tajności. Jak wynika z uwag płynących ze

środowiska adwokackiego, omawiany zapis utrudnia przeprowadzenie efektywnej obrony w przypadkach wielotomowych akt spraw. Dlatego też, zdecydowano się na dopuszczenie w § 6 projektu rozporządzenia możliwości sporządzania kopii, odpisów, wyciągów i notatek z dokumentów oraz akt oznaczonych klauzulą tajności. Muszą być one jednak oznaczone odpowiednią klauzulą tajności, a także zarejestrowane, przechowywane i udostępniane wyłącznie w kancelarii tajnej albo pomieszczeniach sądu lub prokuratury zgodnie z obowiązującymi przepisami o ochronie informacji niejawnych. Na czas trwania rozprawy lub posiedzenia kopie, odpisy, wyciągi i notatki mogą być wydawane na zasadach określonych w art. 156 § 4 k.p.k. osobom uprawnionym na mocy decyzji sądu.

Projekt reguluje szczegółowo również kwestie związane z przechowywaniem informacji o charakterze niejawnym, a zatem: materiałów opatrzonych klauzulą „poufne”, także w strefach ochronnych tworzonych w oparciu o przepisy o ochronie informacji niejawnych, z elementami wyposażenia i urządzeń, posiadających stosowne certyfikaty, zaś w przypadku materiałów opatrzonych klauzulą „zastrzeżone” w zamkniętych szafach o zamkach mechanicznych kluczowych. Co do zasady i udostępnienie materiałów objętych klauzulą tajności następować będzie zgodnie z przepisami o ochronie informacji niejawnych, a więc w zależności od rodzaju klauzuli tajności w kancelarii tajnej sądu lub prokuratury lub też w utworzonych tam tzw. strefach bezpieczeństwa. Co do materiałów opatrzonych klauzulami: „tajne” i „ściśle tajne” uznano, że nie zachodzi potrzeba powielania rozwiązań ustawy z dnia 5 sierpnia 2010 r. o ochronie informacji niejawnych (Dz. U. N r 182, poz. 1228), która nakazuje ich przechowywanie w reżimie kancelarii tajnych.

Istotną zmianą w stosunku do uprzednio obowiązującego stanu prawnego jest określenie sposobu udostępniania materiałów o charakterze niejawnym biegłym, tłumaczom, specjalistom w podobny sposób jak w przypadku np. stron, a zatem umożliwienie sporządzenia notatek, co zostało uregulowane w § 10 projektowanego rozporządzenia.

Rozporządzenie określa również sposób powoływania się w jawnych pismach i orzeczeniach na materiały o charakterze niejawnym, uznając, że koniecznym będzie zachowanie systemu, w którym wystarczające będzie podanie numeru rejestracji takich informacji w odpowiednim urządzeniu ewidencyjnym.

W przypadku innych tajemnic chronionych wystarczającym będzie wskazanie numeru karty z akt sprawy, bądź też numeru, pod którym zarejestrowano dowód rzeczowy.

Zgodnie z wymogami ustawy z dnia 7 lipca 2005 r. o działalności lobbingskiej w procesie stanowienia prawa (Dz. U. Nr 169, poz. 1414 oraz Dz. U. z 2009 r. Nr 42, poz. 337)

projekt rozporządzenia zostanie zamieszczony w Biuletynie Informacji Publicznej z chwilą przekazania do uzgodnień międzyresortowych.

Projektowane rozporządzenie nie jest objęte prawem Unii Europejskiej.

Projekt nie zawiera przepisów technicznych, a zatem nie podlega notyfikacji zgodnie z trybem przewidzianym w rozporządzeniu Rady Ministrów z dnia 23 grudnia 2002 r. w sprawie sposobu funkcjonowania krajowego systemu notyfikacji norm i aktów prawnych (Dz. U. Nr 239, poz. 2039 oraz Dz. U. z 2004 r. Nr 65, poz. 597).